

СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

ВИТЯГ З РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

18.07.2023 № 70/69-р/к

Справа № 1/02-42-21

м. Київ

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» протягом 2018 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території міста Суми, Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ», із часткою 100 відсотків, оскільки на цьому ринку не мало жодного конкурента.

У 2018 році АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» встановлювалися необґрунтовані вимоги при прийнятті в експлуатацію реконструйованих ПРИВАТНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» систем внутрішнього газопостачання, що могло призвести до неможливості ПРИВАТНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» в подальшому виконувати такі роботи, і як наслідок могло призвести до обмеження конкуренції на ринку послуг будівництва/реконструкції внутрішніх систем газопостачання.

За результатами розгляду справи № 1/02-42-21 такі дії АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу природного газу в межах території міста Суми, Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ», які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку розподілу природного газу, що могли призвести до обмеження конкуренції на суміжному ринку послуг будівництва/реконструкції внутрішніх газових мереж.

На АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» накладено штраф у розмірі 68 000,00 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

Адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 1/02-42-21 про порушення АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та подання відділу досліджень і розслідувань в Сумській області від 06.07.2023 №70-03/199-П,

ВСТАНОВИЛА:

1. Процесуальні дії

- (1) Розпорядженням адміністративної колегії Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України¹ від 21.09.2018 № 38 розпочато розгляд справи № 02-06/19-2018 за ознаками порушення ПУБЛІЧНИМ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ ПО ГАЗОПОСТАЧАННЮ ТА ГАЗИФІКАЦІЇ «СУМИГАЗ» законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною 1 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу природного газу газорозподільною системою у межах території Сумської області, на якій розташована газорозподільна система, що використовується ПУБЛІЧНИМ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ ПО ГАЗОПОСТАЧАННЮ ТА ГАЗИФІКАЦІЇ «СУМИГАЗ» для надання послуг, що можуть призвести до усунення інших об'єктів господарювання з суміжного ринку послуг будівництва/реконструкції внутрішніх газових мереж та встановлення приладів обліку, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку розподілу природного газу.
- (2) Листом від 21.09.2018 № 02-06/1373 ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» повідомлено про початок розгляду справи.
- (3) Листом від 26.09.2018 № 02-06/1391 копія розпорядження про початок розгляду справи направлена ПУБЛІЧНОМУ АКЦІОНЕРНОМУ ТОВАРИСТВУ ПО ГАЗОПОСТАЧАННЮ ТА ГАЗИФІКАЦІЇ «СУМИГАЗ».
- (4) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 16.02.2021 № 70/42-рп/к матеріали справи № 02-06/19-2018 прийнято до провадження, справі присвоєно новий номер – 1/02-42-21 (надалі - Справа).
- (5) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 21.07.2021 №70/215-рп/к збір та аналіз доказів у Справі доручено відділу досліджень і розслідувань в Сумській області.
- (6) Листом від 06.07.2023 №70-02/С-2141 ПРИВАТНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» надіслано копію подання з попередніми висновками у справі № 1/02-42-21.
- (7) Листом від 06.07.2023 №70-02/С-2142 АКЦІОНЕРНОМУ ТОВАРИСТВУ «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» надіслано копію подання з попередніми висновками у справі № 1/02-42-21.

¹ Відповідно до підпункту 6.1 пункту 6 Розпорядження Антимонопольного комітету України від 28.11.2019 № 23-рп «Про реорганізацію територіальних відділень Антимонопольного комітету України» (зі змінами) з 01.06.2020 припинено Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України шляхом приєднання до Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України. Відповідно до підпункту 7.6 пункту 7 вказаного Розпорядження, з 02.06.2020 найменування Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України змінено на Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України.

2. Заявник

- (8) ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» (надалі – ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ», Підприємство, Заявник), ідентифікаційний код юридичної особи – *(інформація з обмеженим доступом)*, місцезнаходження юридичної особи: *(інформація з обмеженим доступом)*. Дата і номер запису про проведення державної реєстрації – *(інформація з обмеженим доступом)*.
- (9) Згідно з відомостями Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань - <https://usr.minjust.gov.ua> (надалі - ЄДР), видами діяльності ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» з поміж іншого є:
- *(інформація з обмеженим доступом)* (основний);
 - *(інформація з обмеженим доступом)*;
 - *(інформація з обмеженим доступом)*.
- (10) У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» є суб'єктом господарювання.

3. Відповідач

- (11) АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» (надалі – АТ «СУМИГАЗ», Товариство, Відповідач), ідентифікаційний код юридичної особи - *(інформація з обмеженим доступом)*, місцезнаходження юридичної особи: *(інформація з обмеженим доступом)*. Дата і номер запису про проведення державної реєстрації – *(інформація з обмеженим доступом)*, дата державної реєстрації – *(інформація з обмеженим доступом)*.
- (12) Згідно з ЄДР основним видом діяльності АТ «СУМИГАЗ» є *(інформація з обмеженим доступом)*.
- (13) Рішенням Загальних зборів акціонерів ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА ПО ГАЗОПОСТАЧАННЮ ТА ГАЗИФІКАЦІЇ «СУМИГАЗ» (надалі – ПАТ «СУМИГАЗ») від 17.04.2019 (протокол № 1 від 17.04.2019) змінено найменування з ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО ПО ГАЗОПОСТАЧАННЮ ТА ГАЗИФІКАЦІЇ «СУМИГАЗ» на АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ».
- (14) Відповідно до нової редакції Статуту АТ «СУМИГАЗ», затвердженої Загальними зборами акціонерів ПАТ «СУМИГАЗ» (протокол № 1 від 17.04.2019), АТ «СУМИГАЗ» є правонаступником всіх прав та обов'язків ПАТ «СУМИГАЗ». Основною метою (цілями) діяльності Товариства є отримання прибутку; створення високо конкурентного бізнесу з використанням найкращих підходів та методів управління; збільшення ефективності роботи, спрямованої на ріст прибутковості та збільшення ринкової капіталізації Товариства; побудова системи взаємовідносин із зовнішнім середовищем (клієнтами, партнерами, конкурентами), базуючись на принципах відкритості та прозорості.
- (15) Згідно із Статутом, АТ «СУМИГАЗ» є юридичною особою, яке створене відповідно до чинного законодавства України без обмеження строку діяльності, має найменування, самостійний баланс, круглу печатку та штампи із своїм найменуванням, фірмові бланки, має знаки для товарів та послуг, промислові зразки та інші об'єкти інтелектуальної власності Товариства, має право відкривати (закривати) поточні, валютні, депозитні та інші рахунки в банківських установах, а також складає зведену консолідовану звітність, включаючи баланси по всіх структурних підрозділах Товариства відповідно до вимог законодавства України.

- (16) У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АТ «СУМИГАЗ» є суб'єктом господарювання.

4. Визначення монопольного (домінуючого) становища

- (17) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (надалі - Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, встановлено наступне.

4.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (18) Відповідно до пункту 3.1 Методики, об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

4.1.1 Суб'єкт господарювання

- (19) Діяльність з розподілу природного газу здійснюється оператором газорозподільної системи (надалі – оператор ГРМ), яким, згідно із статтею 1 Закону України «Про ринок природного газу», є суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із розподілу природного газу газорозподільною системою на користь третіх осіб (замовників).
- (20) Отже, суб'єктом господарювання, щодо якого здійснюється визначення монопольного (домінуючого) становища, є АТ «СУМИГАЗ».

4.1.2. Конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

- (21) Згідно з пунктом 35 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу», розподіл природного газу - господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і пов'язана з переміщенням природного газу газорозподільною системою з метою його фізичної доставки споживачам, але що не включає постачання природного газу.
- (22) У розумінні пункту 17 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» АТ «СУМИГАЗ» є оператором газорозподільної системи.
- (23) Відповідно до пункту 6 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу», газорозподільна система - технологічний комплекс, що складається з організаційно і технологічно пов'язаних між собою об'єктів, призначених для розподілу природного газу від газорозподільних станцій безпосередньо споживачам.
- (24) Отже, послуги з розподілу природного газу (надалі - Послуги) в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є товаром.
- (25) Об'єктом аналізу, щодо якого здійснюється визначення монопольного (домінуючого) становища, є Послуги.

4.2. Перелік споживачів

- (26) Пунктом 9 статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» визначено, що замовник - фізична або юридична особа, яка на підставі договору замовляє надання однієї чи кількох Послуг.
- (27) За таких умов, споживачами Послуг АТ «СУМИГАЗ» визначено фізичних та юридичних осіб, що замовляють/отримують ці Послуги.

4.3. Визначення товарних меж ринку

- (28) Згідно з пунктом 5.1. Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (29) Послуги з розподілу природного газу є послугами, які не мають замінників. Внаслідок технологічних особливостей розподілу природного газу конкуренція на зазначеному ринку відсутня.
- (30) Оскільки Послуги в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є товаром, товарними межами ринку є Послуги.

4.4. Визначення географічних меж ринку

- (31) Відповідно до пункту 6.1. Методики, територіальні (географічні) межі ринку визначаються шляхом установаження мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.
- (32) Статтею 5 Закону України «Про природні монополії» визначено, що діяльність суб'єктів природних монополій у сфері, зокрема, розподілу природного і нафтового газу газопроводами регулюється відповідно до цього Закону.
- (33) Відповідно до частини першої статті 7 Закону України «Про природні монополії», діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 цього Закону, а також діяльність суб'єктів господарювання на суміжних ринках підлягає ліцензуванню відповідно до закону.
- (34) АТ «СУМИГАЗ» надає Послуги на підставі постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (надалі - НКРЕКП) «Про видачу ліцензії на розподіл природного газу АТ «СУМИГАЗ» від 19.06.2017 № 814 (зі змінами, внесеними постановою НКРЕКП від 31.05.2019 № 913 «Про внесення змін до постанови НКРЕКП від 19 червня 2017 року № 814») (надалі - Постанова).
- (35) Відповідно до Постанови АТ «СУМИГАЗ» надає Послуги в межах території міста Суми, Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «СУМИГАЗ».
- (36) Отже, територіальними межами ринку визначено територію міста Суми, Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «СУМИГАЗ».
- (37) АТ «СУМИГАЗ» в межах зазначеної території у 2018 році не мало конкурентів на ринку Послуг, адже ринок розподілу природного газу знаходиться у стані природної монополії.

4.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єкта господарювання на ринку - часові межі ринку

- (38) Часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило - рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (39) Часовими межами ринку розподілу природного газу визначено 2018 рік, протягом якого незмінними залишались структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому. Часові межі ринку визначені з урахуванням періоду порушення.

4.6. Загальні висновки щодо монопольного (домінуючого) становища Відповідача

- (40) Відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, затверджених постановою НКРЕКП від 16.02.2017 № 201, розподіл природного газу здійснюється лише на території, затвердженій НКРЕКП та за наявності в ліцензіата газорозподільної системи, яка перебуває у його власності чи користуванні.
- (41) На території Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області господарську діяльність з розподілу природного і нафтового газу трубопроводами здійснює лише АТ «СУМИГАЗ» в межах території, на якій розташована газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «СУМИГАЗ».
- (42) В межах території Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області, де розташована газорозподільна система АТ «СУМИГАЗ», не встановлено інших суб'єктів господарювання, які надавали послуги з розподілу природного газу.
- (43) Враховуючи наведене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», становище АТ «СУМИГАЗ» на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території міста Суми, Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «СУМИГАЗ», у 2018 році є монопольним (домінуючим), із часткою 100 відсотків, оскільки на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

5. Стан ринку послуг будівництва/реконструкції внутрішніх газових мереж

- (44) Правові засади функціонування ринку природного газу України визначає Закон України «Про ринок природного газу України», стаття 3 якого визначає, що ринок природного газу функціонує на засадах вільної добросовісної конкуренції, основними принципами функціонування якого, зокрема, є:
- 1) забезпечення високого рівня захисту прав та інтересів споживачів природного газу, у тому числі забезпечення першочергового інтересу безпеки постачання природного газу, зокрема шляхом диверсифікації джерел надходження природного газу;
 - 2) недопущення та усунення обмежень конкуренції, спричинених діями суб'єктів ринку природного газу, у тому числі суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання державної форми власності;
 - 3) відповідальності суб'єктів ринку природного газу за порушення правил діяльності на ринку природного газу та умов договорів.
- (45) Відповідно до абзацу п'ятого статті 1 Закону України «Про природні монополії» суміжний ринок - товарний ринок, що не перебуває у стані природної монополії, для суб'єктів якого реалізація вироблених товарів або використання товарів інших суб'єктів господарювання неможливе без безпосереднього використання товарів, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій.
- (46) Ринок послуг будівництва/реконструкції внутрішніх газових мереж не може функціонувати окремо від ринку розподілу природного газу, а відтак є суміжним та потенційно конкурентним виходячи з наступного.
- (47) За інформацією, наданою АТ «СУМИГАЗ» листом від 03.10.2022 № 400007-Ск-9048-1022 (вх. № 70-01/1430 від 03.10.2022) на вимогу голови Відділення від 02.09.2022 № 70-02/с-1956, послуги з будівництва/реконструкції внутрішніх систем газопостачання та встановлення приладів обліку в Сумській області надавались у 2018 році – 25 суб'єктами господарювання, в тому числі АТ «СУМИГАЗ», на 3572 об'єктах.

- (48) У 2018 році найбільшу кількість послуг з будівництва/реконструкції внутрішніх систем газопостачання та встановлення приладів обліку було надано ТОВАРИСТВОМ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ПРОЕКТГАЗБУД» (ідентифікаційний код юридичної особи – *(інформація з обмеженим доступом)*), місцезнаходження – *(інформація з обмеженим доступом)*, а також АТ «СУМИГАЗ».
- (49) Слід зазначити, що за інформацією АТ «СУМИГАЗ» (лист від 08.10.2018 № Sm007.1-Сл-4641-1018 (вх. № 68-01/2128/02-10 від 16.10.2018), наданий на вимогу голови Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 26.09.2018 № 02-10/1392), до 01.07.2018 АТ «СУМИГАЗ» не виконувало будівельно-монтажних робіт з реконструкції/заміни обладнання внутрішніх газових мереж у зв'язку з відсутністю штату відповідних працівників.
- (50) Разом з тим, не дивлячись на те, що на ринку послуг будівництва/реконструкції внутрішніх газових мереж у 2018 році здійснювали діяльність 25 суб'єктів господарювання, обсяг від загальної кількості наданих послуг з будівництва/реконструкції внутрішніх систем газопостачання та встановлення приладів обліку, виконаних АТ «СУМИГАЗ», склав 16 відсотків.

6. Зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку

6.1. Нормативно-правове регулювання

- (51) Взаємовідносини оператора газорозподільних систем із суб'єктами ринку природного газу, а також правові, технічні, організаційні та економічні засади функціонування газорозподільних систем визначає Кодекс газорозподільних систем, затверджений постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494 (надалі – Кодекс ГРМ).
- (52) Дія цього Кодексу ГРМ поширюється на операторів газорозподільних систем, замовників доступу та приєднання до газорозподільної системи, споживачів (у тому числі побутових споживачів), об'єкти яких підключені до газорозподільних систем, та на їх постачальників.
- (53) Зокрема, Кодекс ГРМ визначає умови забезпечення:
- 1) надійної і безпечної експлуатації газорозподільних систем та гарантованого рівня розподілу (переміщення) природного газу до/від суміжних суб'єктів ринку природного газу відповідної якості;
 - 2) комерційного, у тому числі приладового обліку природного газу в газорозподільній системі та визначення його об'ємів і обсягів передачі до/з газорозподільної системи, у тому числі в розрізі суб'єктів ринку природного газу;
 - 3) доступу замовників до газорозподільної системи для приєднання до неї їх об'єктів будівництва або існуючих об'єктів (умови технічного доступу);
 - 4) доступу суб'єктів ринку природного газу до газорозподільної системи для фактичної передачі (розподілу/споживання) належного їм природного газу до/з газорозподільної системи (умови комерційного доступу);
 - 5) механізмів взаємодії оператора газорозподільної системи з операторами суміжних систем та з іншими суб'єктами ринку природного газу.
- (54) Положеннями пункту 15 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ (у редакції, що діяла у 2018 році) визначено, що новозбудовані (реконструйовані, технічно переоснащені, капітально відремонтовані) газові мережі зовнішнього та внутрішнього газопостачання повинні відповідати вимогам законодавства. Відповідність якості обладнання та матеріалів, які були використані під час будівництва, повинна бути підтверджена документально. Заходи з будівництва газових мереж зовнішнього та внутрішнього

газопостачання повинні здійснюватися з дотриманням правового режиму земель охоронних зон об'єктів магістральних трубопроводів та газорозподільних систем, а також вимог Правил безпеки систем газопостачання, затверджених наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 15.05.2015 № 285, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 08.06.2015 № 674/27119 (надалі - Правила безпеки систем газопостачання).

- (55) Правила безпеки систем газопостачання поширюються на всіх суб'єктів господарювання незалежно від форм власності та організаційно-правової форми, діяльність яких пов'язана з будівництвом, ремонтом, розширенням, реконструкцією, технічним переоснащенням, експлуатацією систем газопостачання, а також роздрібною торгівлею зрідженим вуглеводним газом у балонах.
- (56) Згідно з пунктом 4.3. Правил безпеки систем газопостачання до пуску газу на об'єкти систем газопостачання складається акт приймання в експлуатацію об'єктів систем газопостачання та акти згідно з вимогами ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання», затверджених наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 23.04.2001 № 101 (надалі – ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання»).
- (57) Вимоги ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання», які втратили чинність 01.07.2019 на підставі наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва, та житлово-комунального господарства України від 15.11.2018 № 305 «Про затвердження ДБН В.2.5-20:2018 «Газопостачання», у період дії були обов'язковими для організацій і установ, юридичних та фізичних осіб, що здійснюють проектування, будівництво та експлуатацію систем газопостачання незалежно від форм власності і підпорядкування.
- (58) Відповідно до пункту 4.7. Правил безпеки систем газопостачання за наявності на підприємстві газової служби введення в експлуатацію (пуск газу) нового газового обладнання здійснює газова служба підприємства. Для пуску і налагодження газифікованих агрегатів допускається залучення суб'єктів господарювання, що мають дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки відповідно до вимог Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 № 1107.
- (59) Згідно з пунктом 4.8. Правил безпеки систем газопостачання підключення житлових, громадських будинків, підприємств комунального та побутового обслуговування населення до системи газопостачання здійснює газорозподільне підприємство, що має відповідний дозвіл центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю.
- (60) Пунктом 4.11. Правил безпеки системи газопостачання передбачено, що подавання газу у внутрішні газопроводи і до газових приладів новозбудованих житлових будинків (або після їх капітального ремонту) здійснюється газорозподільним підприємством за зверненням власника (балансоутримувача та/або орендаря (наймача)) відповідно до вимог чинного законодавства України та укладеного договору про постачання газу на прийнятий в експлуатацію об'єкт.
- (61) Відповідно до пункту 5.5 глави 5 розділу V Правил безпеки систем газопостачання, заміна газового обладнання виконується за заявою власника (орендаря (наймача)) до газорозподільного підприємства суб'єктом господарювання, який має дозвіл на виконання зазначених робіт, виданий центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю.

Заміна обладнання оформлюється ескізом у разі заміни газового обладнання без зміни функціонального призначення, потужності та системи димовідведення. В інших випадках - з оформленням виконавчо-технічної документації.

Відключення газу перед заміною газового обладнання здійснюється газорозподільним підприємством за заявою власника (балансоутримувача та/або орендаря (наймача)). Пуск газу після заміни газового обладнання проводиться газорозподільним підприємством за зверненням власника (балансоутримувача та/або орендаря (наймача)) після проведення інструктажу із безпечної його експлуатації.

- (62) Пунктом 4.1 розділу IV Правил безпеки систем газопостачання передбачено, що до прийняття в експлуатацію систем газопостачання природного газу та ЗВГ установки і газопроводи повинні бути випробувані на міцність і щільність. При введенні в експлуатацію (до пуску газу) обладнання і газопроводи повинні бути піддані контрольному опресовуванню.
- (63) Також пунктом 7.17 розділу VII Правил безпеки систем газопостачання визначено, що всі об'єкти систем газопостачання і газове обладнання перед їх підключенням до діючих газопроводів, а також після ремонту підлягають зовнішньому огляду і опресовуванню повітрям. Пуск газу в газопровід без його зовнішнього огляду та контрольного опресовування не допускається.
- (64) Порядок приймання в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів систем газопостачання (нове будівництво, реконструкція) АТ «СУМИГАЗ» визначено Положенням про прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів систем газопостачання (надалі – Положення), затвердженим наказом ПАТ «СУМИГАЗ» від 25.05.2018 № 02.2Но-106-0518.
- (65) Відповідно до пункту 3.1 Положення перед початком виконання робіт замовник звертається в ПАТ «СУМИГАЗ» з заявою на проведення технічного нагляду за будівництвом об'єкта газопостачання, на виконання врізки в діючу систему газопостачання і проведення пуску газу.
Прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів систем газопостачання здійснюється комісією і полягає у підтвердженні нею готовності до експлуатації об'єктів нового будівництва, реконструйованих та після капітального ремонту (надалі – закінчені будівництвом об'єкти) відповідно до погодженої та затвердженої в установленому порядку проектної документації.
- (66) Пунктом 3.3 Положення визначено, що приймальна комісія утворюється замовником будівництва. Замовник зобов'язаний до початку роботи приймальної комісії повідомити про це представників, які входять до складу приймальної комісії та підготувати наступні документи:
- проектну документацію, погоджену та затверджену в установленому законодавством порядку;
 - перелік видів будівельно-монтажних робіт із зазначенням суб'єктів господарювання, які їх виконали;
 - інформація про відповідальних інженерно-технічних працівників;
 - комплекти виконавчої документації на будівельно-монтажні роботи згідно з переліком, визначеним нормативними документами;
 - документи, що свідчать про відповідність використаних матеріалів, конструкцій, виробів та обладнання встановленим вимогам нормативних документів.
- (67) До складу приймальної комісії згідно з пунктом 3.4 Положення входять представники: замовника – голова комісії, генерального підрядника, генерального проектувальника (за

необхідності), експлуатаційної організації та Держпраці в Сумській області (за необхідності).

- (68) Відповідно до пункту 3.5 Положення підготовку акту про прийняття, його підписання членами приймальної комісії та забезпечення умов для роботи комісії по прийманню закінченого будівництвом об'єкту забезпечує замовник будівництва. Член приймальної комісії, що відмовився підписати акт готовності об'єкта до експлуатації зобов'язаний у письмовій формі подати голові та членам приймальної комісії обґрунтування своєї відмови (пункт 3.6 Положення).
- (69) Згідно з пунктом 3.9 Положення виявлені на закінченому будівництвом об'єкті недоліки повинні бути усунені у строк, визначений приймальною комісією. У разі неготовності об'єкта до експлуатації приймальна комісія складає акт неприймання з висновками та обґрунтуванням. Прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта комісією може бути здійснено повторно лише після усунення виявлених недоліків.
- (70) При прийнятті в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів систем газопостачання приймальна комісія зобов'язана перевірити:
- відповідність об'єкта затвердженій (погодженій) проектній документації;
 - наявність експертного висновку щодо відповідності проектної документації вимогам нормативно-правових актів з охорони праці (при його необхідності);
 - відповідність виконаних будівельно-монтажних робіт заходам з охорони праці, забезпеченню вибухопожежної безпеки, виробничої санітарії, вимогам захисту навколишнього середовища будівельним нормам;
 - наявність виконавчо-технічної документації.
- (71) Крім документації на будівництво об'єктів систем газопостачання, приймальній комісії повинні бути представлені наступні документи:
- 1) Погоджена проектна документація.
 - 2) Виконавчо-технічна документація:
 - сертифікати, паспорти або інші документи заводів-виготовлювачів (або їх завірені копії), які засвідчують якість труб, з'єднувальних деталей, зварочних та ізоляційних матеріалів;
 - технічні паспорти заводів-виготовлювачів (ЦЗЗ, ЦЗМ) або їхні копії на обладнання, вузли, з'єднувальні деталі, ізоляційні покриття, ізолюючі фланці, арматуру діаметром понад 100 mm, а також інші документи, що засвідчують якість обладнання (виробів), в т.ч. паспорт на сигналізатор загазованості;
 - інструкції заводів-виготовлювачів з експлуатації газового обладнання та приладів;
 - будівельні паспорти: підземного (надземного) газопроводу, газового вводу; внутрішньодомового (внутрішньоцехового) обладнання, ГРП, резервуарної установки ЗВГ, а також протоколи перевірки зварних стиків сталевого газопроводу радіографічним методом, протоколи механічних випробувань зварних стиків сталевого та поліетиленового газопроводів, протокол перевірки зварних стиків сталевого газопроводу ультразвуковим методом та протокол перевірки якості стиків, виконаних контактним зварюванням та паянням, що оформлені згідно з формами, викладеними в додатках П, Р, С, Т, У, Ф, Х, Ц, Ш ДБН В2.5-20-2001;
 - посвідчення зварювальника (копія);
 - наказ на призначення клейма зварювальника (копія);

- акт приймання передбачених проектом установок електрохімічного захисту (для підземних газопроводів та резервуарів ЗВГ);
 - акт приймання газообладнання для проведення комплексного випробування (для підприємств та котелень) відповідно до додатку Ю;
 - акт приймання очищеної внутрішньої порожнини сталевих газопроводів, які підлягають відновленню;
 - технічні свідоцтва на застосовані в будівництві газопроводів матеріалів і виробів закордонного виробництва;
 - протокол вхідного контролю всіх конструкцій, виробів та матеріалів, що застосовуються при будівництві;
 - протокол перевірки та атестат обладнання, використаного при зварюванні поліетиленових труб;
 - копії дозволів Держнаглядохоронпраці України на застосування при будівництві труб, з'єднувальних деталей та арматури закордонного виробництва;
 - акт прихованих робіт;
 - акт розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності.
- (72) На офіційному сайті АТ «СУМИГАЗ» у розділі * Наші послуги * Газове обладнання (за посиланням <https://sm.dsoua.com/ua/services/gas-equipment/install-equipment/id/jak-vstanoviti-chi-zamini-gazove-obladnannja-1759#sub1765>) розміщено необхідну інформацію щодо встановлення або заміни газового обладнання.
- (73) Як зазначено на сайті:
- 1) у випадку встановлення додаткового газового обладнання, заміни обладнання на обладнання нового типу (зміна потужності приладу, способу відведення продуктів згоряння) та переносу газових приладів в інше приміщення необхідно:
 1. Написати заяву на видачу технічних умов.
 2. Укласти договір на виготовлення технічних умов.
 3. Укласти договір на виготовлення проектної документації.
 4. Укласти договір на виконання монтажних робіт. До договору на виконання монтажних робіт необхідно надати наступні документи: екземпляр погодженої проектної документації з наявними в оригіналі технічними умовами.
 - 2) у випадку заміни газового обладнання на нове без зміни розташування та потужності приладу необхідно:
 1. Написати заяву.
 2. Укласти договір на виготовлення ескізу.
 3. Укласти договір на проведення монтажних робіт.
- (74) Щодо проекту, оплати робіт і установки на сайті зазначено наступне.
«Проектна група газового господарства готує технічну документацію і розраховує вартість монтажних робіт. До переліку цієї документації входять:
1. проект газопостачання для встановлення газового обладнання або проект зі змінами, якщо Ви здійснюєте заміну обладнання;
 2. технічні умови (необхідні як для первинного встановлення, так і для заміни обладнання, яке за своїми характеристиками значно відрізняється від того, що було встановлене раніше);

3. кошторис будівельно-монтажних робіт (якщо Ви замовили повний пакет послуг по заміні газового обладнання).

Споживач проводить оплату і тільки після цього виконуються роботи по заміні або установці газового обладнання. Терміни проведення робіт регламентуються договором.

У визначені заздалегідь день і час Вас відвідає будівельно-монтажна бригада для встановлення чи заміни газового обладнання.

Після виконання монтажних робіт фахівцями виконуються пусконаладжувальні роботи газових приладів про що складається «Акт виконання пусконаладжувальних робіт» і газові прилади приймаються в експлуатацію.

Встановлювати газове обладнання мають особи з відповідною кваліфікації. Виконувати такі роботи можуть Ваше газове господарство чи підприємства, які в установленому порядку отримали дозвіл Держгірпромнагляду на виконання робіт підвищеної небезпеки» (мовою оригіналу).

6.2. Обставини Справи

- (75) ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» в заяві від 27.07.2018 б/н (вх. № 01-27/1526 від 31.07.2018) зазначає, що Підприємством на замовлення гр. *Особа 1* (місце проживання - *(інформація з обмеженим доступом)*) та на замовлення гр. *Особа 2* (місце проживання - *(інформація з обмеженим доступом)*) були виконані роботи по заміні старих котлів, які були встановлені у вищевказаних домоволодіннях у відповідності до проектів, на «Житомир-3» у відповідності до проекту та всіх будівельних норм та правил.
- (76) Заявником було надіслано лист від 03.07.2018 № 03/07-1 на адресу Роменського відділення АТ «СУМИГАЗ» з проханням направити представника для участі в роботі комісії по прийняттю в експлуатацію опалювального газового приладу і опуску на герметичність за адресами замовників гр. *Особа 1* та гр. *Особа 2* ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» письмової відповіді про дату прибуття представників ПАТ «СУМИГАЗ» для участі у комісії не було надано.
- (77) Прийняття виконаних ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» робіт за заявами гр. *Особа 1* та гр. *Особа 2* здійснювалося комісією у складі провідного інженера ПАТ «СУМИГАЗ», техника ПАТ «СУМИГАЗ», директора ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» та замовника, відповідно, гр. *Особа 1* та гр. *Особа 2*.
- (78) За результатами виходу на об'єкти за адресами: *(інформація з обмеженим доступом)*, та *(інформація з обмеженим доступом)* представниками АТ «СУМИГАЗ» не були складені Акти виконання пусконаладжувальних робіт, а натомість складено акти неприймання (надалі – акти неприймання від 10.07.2018), згідно з якими при проведенні огляду виявлені недоліки, що унеможливило прийняття в експлуатацію реконструйованих внутрішніх газових мереж.
- (79) В заяві від 27.07.2018 ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» стверджувало, що Підприємству зі сторони ПАТ «СУМИГАЗ» створюються нестерпні умови на ринку будівельних робіт, постійно затримують прийомку виконаних робіт, чим підривають ділову репутацію Підприємства у замовників їх послуг та усувають з ринку.
- (80) В ході розгляду Справи були проаналізовані обставини щодо прийняття в експлуатацію об'єктів будівництва/реконструкції внутрішніх мереж споживачів, які замовили ці послуги у ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» та встановлено, що при прийнятті в експлуатацію реконструйованих об'єктів ПАТ «СУМИГАЗ» були висунуті вимоги, в тому числі необґрунтовані, виходячи з наступного.
- (81) На вимогу голови Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 26.09.2018 № 02-10/1392, зокрема щодо надання пояснень

стосовно неприймання в експлуатацію та непідключення до газопостачальної мережі об'єктів, належних гр. *Особа 1* та гр. *Особа 2*, АТ «СУМИГАЗ» листом від 08.10.2018 № Sm007/1-Сл-4641-1018 (вх. № 68-01/2128/02-10 від 16.10.2018) надало відповідь, в якому АТ «СУМИГАЗ» зазначило, що «Вимоги пункту 5.5 розділу V Правил безпеки за вказаними адресами не були дотримані, оскільки до моменту роботи комісії заяв від абонентів не надходило, відключення газу газорозподільним підприємством не виконувалось, про що відображено в актах від 10.07.2018» (мова оригіналу).

- (82) Разом з тим, на вимогу голови Відділення від 13.12.2021 № 70-02/С-10286 АТ «СУМИГАЗ» листом від 10.01.2022 № 400007-Сл-264-0122 (вх. № 70-01/164 від 12.01.2022) повідомило, що «звернення замовників за адресами (*інформація з обмеженим доступом*) та (*інформація з обмеженим доступом*) були усними та зареєстровані за номерами №277/№370 та 274/369 відповідно у Журналі реєстрації усних заяв від абонентів на відключення/підключення газового обладнання в 2018 році» (надалі – Журнал реєстрації).
- (83) Так, згідно копій відповідних сторінок Журналу реєстрації, доданих до листа АТ «СУМИГАЗ» від 10.01.2022 № 400007-Сл-264-0122, вбачається, що гр. *Особа 1* зверталась до АТ «СУМИГАЗ» з питання відключення від системи газопостачання 22.06.2018, виконавцем є «СЕСГ» (мова оригіналу), дата виконання заявки - 25.06.2018 (запис в журналі за № 274). Гр. *Особа 2* зверталась до АТ «СУМИГАЗ» з питання відключення від системи газопостачання 20.06.2018, виконавцем є «СЕСГ» (мова оригіналу), дата виконання заявки - 22.06.2018 (запис в журналі за № 277). Підключення до системи газопостачання здійснювалось 07.09.2018 (виконавець – «АДС», мова оригіналу) також за усними зверненнями гр. *Особа 1* та гр. *Особа 2* від 06.09.2018, записи в журналі за № 369 та № 370 відповідно.
- (84) Таким чином, вказаний АТ «СУМИГАЗ» в акті неприймання від 10.07.2018 недолік щодо відсутності звернень замовників на відключення/підключення газового обладнання не відповідає дійсності, а отже був безпідставним.
- (85) Як недолік в актах неприймання від 10.07.2018 також вказано незабезпечення ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» проведення відповідних випробувань, а саме: перевірка на міцність і герметичність, що суперечить пункту 23.14 ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання».
- (86) Слід зазначити, що пунктом 23.14 ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання» передбачено, що при установці в існуючих газифікованих житлових та громадських будинках додаткових газових приладів випробовування нових ділянок газопроводу до цих приладів при їхній довжині до 5 м допускається робити газом (робочим тиском) після підключення нових ділянок до діючої мережі з перевіркою всіх з'єднань газоіндикаторами або мильною емульсією.
- (87) За інформацією ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» (лист від 27.07.2018 б/н) збудовані ділянки газопроводу не перевищували 5 м. Відповідно до копій будівельних паспортів внутрішньобудинкового газового обладнання за вказаними адресами, які додані ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» до заяви від 27.07.2018, протяжність газопроводу за адресою (*інформація з обмеженим доступом*) становить 2,05 м, за адресою (*інформація з обмеженим доступом*) – 1,95 м.
- (88) Як вбачається з копій проектів (зі змінами – заміна опалювального котла) газопостачання житлового будинку за адресами: (*інформація з обмеженим доступом*) (споживач *Особа 2*) та (*інформація з обмеженим доступом*) (споживач *Особа 1*), доданих до відповіді АТ «СУМИГАЗ» від 08.10.2018 № Sm007.1-Сл-4641-1018, довжина стін, вздовж яких розташовані газові лічильники та котли «Житомир - 3», становить 2,05 м та 2,70 м, відповідно.

- (89) Отже, житлові будинки гр. *Особа 1* та гр. *Особа 2* – існуючі газифіковані, нові ділянки газопроводу до додаткових газових приладів в них - довжиною до 5 м. Таким чином, вказаний недолік щодо незабезпечення ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» проведення відповідних випробувань є безпідставним.
- (90) Також, в актах неприймання від 10.07.2018 як в помешканні гр. *Особа 1*, так і в помешканні гр. *Особа 2* одним із недоліків вказано те, що відвід продуктів згорання від опалювального приладу до димоходу змонтований не з покрівельної або оцинкованої сталі товщиною 1 мм та зазначено, що це порушення ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання» Додаток Ж».
- (91) Відповідно до пункту Ж.9 Додатку Ж ДБН В.2.5-20-2001 «Газопостачання», приєднання газового обладнання до димоходів слід передбачати з'єднувальними трубами, виготовленими з покрівельної або оцинкованої сталі товщиною не менше 1.0 мм, гнучкими металевими гофрованими патрубками або уніфікованими елементами, що поставляються в комплекті з устаткуванням.
- (92) Пунктом 3.9 Положення передбачено, що прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта комісією може бути здійснено повторно лише після усунення виявлених недоліків. Як повідомило Відділенню ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» листом від 23.12.2021 № 23/12-1 (вх. №70-01/1031 від 14.06.2022), при повторному прийманні ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» були надані представникам АТ «СУМИГАЗ» копії сертифікатів на матеріали, застосовані при заміні опалювального приладу. Працівниками ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» відповідність товщини металу вимогам ДБН продемонстровано членам приймальної комісії в результаті процесу вимірювання, який було здійснено із застосуванням вимірювального приладу - штангельциркуля. Враховуючи, що при повторному прийманні зауважень щодо застосованих матеріалів для відводу продуктів згорання від опалювального приладу до димоходу не виникало, вказаний недолік також є безпідставним.
- (93) Щодо незабезпечення захисту від атмосферної корозії внутрішньобудинкової системи газопостачання (відсутня покраска і ґрунтування) за адресою проживання замовника гр. *Особа 1*, слід зауважити, що відповідно до пункту 4.15 розділу IV Правил безпеки систем газопостачання вимоги щодо захисту від атмосферної корозії не поширюється на внутрішні газопроводи житлових і громадських будівель. Отже, дана вимога АТ «СУМИГАЗ» також є безпідставною.
- (94) Як за адресою проживання замовника гр. *Особа 1*, так і за адресою проживання замовника гр. *Особа 2*, в актах неприймання від 10.07.2018 недоліком вказано відсутність сигналізаторів загазованості мікроконцентрацій чадного газу та метану.
- (95) Слід зауважити, що проектами газопостачання житлових будинків за адресами: (*інформація з обмеженим доступом*) (споживач *Особа 2*) та (*інформація з обмеженим доступом*) (споживач *Особа 1*) до внесення змін, пов'язаних з заміною обладнання, вже існувала вимога щодо наявності сигналізаторів.
- (96) Враховуючи, що ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» здійснювало лише заміну опалювального котла КС-ТГ-16 на котел «Житомир-3», вимоги щодо наявності сигналізатора не мали відношення до виконуваних ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» робіт.
- (97) Відповідно до пункту 3.11 Положення комісії повинен бути наданий паспорт на сигналізатор загазованості. Натомість в актах неприймання від 10.07.2018 не міститься інформація щодо ненадання його приймальної комісії. Відтак вказаний недолік щодо відсутності сигналізатору загазованості мікроконцентрацій чадного газу та метану також є безпідставним.

- (98) Таким чином, відмова у прийнятті реконструйованих внутрішніх газових мереж стала можливою внаслідок встановлення АТ «СУМИГАЗ» необґрунтованих вимог.
- (99) АТ «СУМИГАЗ» у листі від 08.10.2018 № Sm007/1-Сл-4641-1018 повідомило, що житлові будинки за адресами: *(інформація з обмеженим доступом)* та *(інформація з обмеженим доступом)* були прийняті в експлуатацію та складено акти планового випробовування ВБСГ на щільність повітрям під тиском 500 даПа (мм.вод.ст) від 18.09.2018.
- (100) В свою чергу, згідно з інформацією, наданою ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» листом від 23.12.2021 № 23/12-1, «Аби не допустити невдоволення зі сторони замовників, ПП «Будівельник-Газ» задовольнило безпідставні претензії ПАТ «Сумигаз» вказані в актах не прийняття від 10.07.2018р. Були проведені наступні роботи:
1. Надані копії сертифікатів на матеріали, застосовані при заміні опалювального приладу;
 2. Ділянку газопроводу довжиною 2м перевірили на міцність та герметичність шляхом накачування компресором тиском 1 кг/см кв.;
 3. За допомогою штангельциркуля довели товщину металу, із якого виготовлений димохід;
 4. Обрізали дерево в зоні вітрового підпору до димоходу» (мова оригіналу).
- (101) АТ «СУМИГАЗ» листом від 03.10.2022 № 400007-Ск-9048-1022 (вх. № 70-01/1430 від 03.10.2023), наданого на вимогу Голови Відділення від 02.09.2022 № 70-02/С-1956, повідомило, що безпосередньо до Товариства, зокрема протягом 2018 року, письмові звернення щодо необґрунтованості вимог АТ «СУМИГАЗ» у разі неприймання виконаних робіт надходили від ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ», ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ІБК «ГІДРОСФЕРА» (ідентифікаційний код юридичної особи – *(інформація з обмеженим доступом)*), місцезнаходження - *(інформація з обмеженим доступом)* (надалі – ТОВ «ІБК «ГІДРОСФЕРА») та ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА «НЕДРИГАЙЛІВ РЕМБУДСЕРВІС» (ідентифікаційний код юридичної особи – *(інформація з обмеженим доступом)*), місцезнаходження – *(інформація з обмеженим доступом)*) (надалі – ПП «НЕДРИГАЙЛІВ РЕМБУДСЕРВІС»).
- (102) Також, АТ «СУМИГАЗ» зазначило, що крім актів неприймання виконаних ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» робіт з будівництва/реконструкції внутрішніх систем газопостачання та встановлення приладів обліку, у 2018 році АТ «СУМИГАЗ» склалися:
- 1) акти неприймання від 24.07.2018, від 01.08.2018 та від 03.08.2018 виконаних ПП «НЕДРИГАЙЛІВ РЕМБУДСЕРВІС» робіт по реконструкції системи газопостачання з встановленням лічильника газу на об'єкті за адресою *(інформація з обмеженим доступом)* (замовник *Особа 3*).
- Слід зауважити, що питання складання актів неприймання робіт по реконструкції системи газопостачання з встановленням лічильника газу на об'єкті за адресою: *(інформація з обмеженим доступом)* (замовник *Особа 3*) були пов'язані з виконанням рішення Сумського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 05.10.2017 № 10 у справі № 02-06/08-2017 про порушення ПАТ «СУМИГАЗ» законодавства про захист економічної конкуренції.
- 2) акт неприймання від 17.10.2018 виконаних ТОВ «ІБК «ГІДРОСФЕРА» робіт по реконструкції системи газопостачання на об'єкті за адресою *(інформація з обмеженим доступом)*.

ТОВ «ІБК «ГІДРОСФЕРА» також зверталось до Сумського обласного відділення Антимонопольного комітету України з заявою від 12.03.2018 № 01-12/03/18 (вх. № 01-22/489 від 19.03.2018) про порушення законодавства про захист економічної конкуренції з боку АТ «СУМИГАЗ» у вигляді витіснення з ринку демонтажних (монтажних) робіт комерційних вузлів обліку газу, пов'язаних з їх підготовкою до проведення метрологічної перевірки, в тому числі і щодо створення перешкод при розпломбуванні комерційного вузла обліку газу за адресою: *(інформація з обмеженим доступом)*. За результатами розгляду зазначеної заяви Сумським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України розглянуто справу № 02-06/18-2018 та прийнято рішення про порушення АТ «СУМИГАЗ» законодавства про захист економічної конкуренції.

- (103) Принцип визначеності у відносинах, що складаються між суб'єктами, які мають ринкову владу (суб'єкти природної монополії), та залежними від їх поведінки суб'єктами господарювання, споживачами, вимагає, щоб повноваження суб'єкта природної монополії максимально ґрунтувалися на приписах законів та нормативно-правових актів, розроблених незалежним регулятором (НКРЕКП). Ними ж мають установлюватися межі розсуду цих суб'єктів природних монополій.
- (104) Правові норми та їх практичне застосування мають бути чіткими, точними, спрямованими на те, щоб забезпечити постійну прогнозованість ситуацій та правовідносин, що виникають. Однією з основних гарантій недискримінаційного функціонування ринку є безумовне дотримання та однакове застосування Кодексу ГРМ, Правил безпеки систем газопостачання та Державних будівельних норм.
- (105) Виходячи з встановленої сукупності фактичних обставин справи необхідно констатувати, що умови діяльності суб'єктів господарювання на ринку послуг будівництва/реконструкції внутрішніх систем газопостачання не можуть бути гарантовані навіть за умови дотримання ними Кодексу ГРМ, Правил безпеки систем газопостачання та Державних будівельних норм.
- (106) Відтак становище на ринку послуг будівництва/реконструкції внутрішніх систем газопостачання залежить не лише від безумовного дотримання вищезазначених норм, а й від волі суб'єкта природної монополії, який може корегувати умови перебування на ринку послуг будівництва/реконструкції внутрішніх систем газопостачання в залежності від власного трактування норм.
- (107) АТ «СУМИГАЗ» наразі припинено встановлення необґрунтованих вимог при прийнятті в експлуатацію реконструйованих систем внутрішнього газопостачання.
- (108) Згідно з інформацією, наданою ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» листом від 20.09.2022 № 20/09-1 (вх. № 70-01/1394 від 27.09.2022), в 2021-2022 роках ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» будівельно-монтажні роботи не виконувало.
- (109) За інформацією АТ «СУМИГАЗ», наданою листами від 03.10.2022 № 400007-Ск-9048-1022 (вх. № 70-01/1430 від 03.10.2023) та від 13.04.2023 № 400007-Ск-4231-0423 (вх. № 70-01/936 від 13.04.2023), у 2021-2022 роках відсутні об'єкти, будівництво/реконструкцію внутрішніх газових мереж яких виконано ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ».

6.3. Антиконтурентні наслідки дій Відповідача

- (110) Відповідно до частини другої статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкти господарювання, органи влади, органи місцевого самоврядування, а також органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.

- (111) Статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що економічна конкуренція (конкуренція) - це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку.
- (112) Виконання суб'єктом господарювання, що діє як суб'єкт природної монополії, зобов'язання щодо сприяння розвитку конкуренції та не вчинення будь-яких дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію, здійснюється шляхом забезпечення відповідно до вимог чинного законодавства рівних умов, за яких здобуття суб'єктами господарювання переваг над іншими суб'єктами господарювання повинно відбуватися саме завдяки власним досягненням, без впливу зовнішніх чинників (як то дискримінація окремих суб'єктів ринків, які є суміжними до ринку розподілу природного газу), чим забезпечується змагальність між суб'єктами господарювання, що є головною ознакою конкуренції.
- (113) У ході збору та аналізу доказів у Справі з'ясовано, що встановлення нерівних умов здійснення господарської діяльності негативно впливало як на розвиток та функціонування ринку послуг будівництва/реконструкції внутрішніх систем газопостачання в цілому, так і на окремих суб'єктів господарювання, особливо тих, які змушені перебувати у ділових стосунках з АТ «СУМИГАЗ» (при виконанні останнім контрольних функцій), що могло призвести до дестабілізації ринку послуг будівництва/реконструкції внутрішніх систем газопостачання, який є суміжним до ринку розподілу природного газу та до обмеження конкуренції на вказаному ринку.
- (114) Встановлення АТ «СУМИГАЗ» необґрунтованих вимог при прийнятті в експлуатацію реконструйованих ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» систем внутрішнього газопостачання у Заявника могло призвести до того, що ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» не зможе брати участь у конкурентній боротьбі на рівні з іншими суб'єктами господарювання, які здійснювали діяльність на одному з ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» товарному ринку, а отже до обмеження його конкурентоспроможності.
- (115) ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» листом від 23.12.2021 № 23/12-1 повідомило, що Підприємство знаходиться в стадії припинення діяльності.
- (116) Встановлення необґрунтованих вимог при прийнятті в експлуатацію реконструйованих ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» систем внутрішнього газопостачання могло призвести до неможливості ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» в подальшому виконувати такі роботи, і як наслідок могло призвести до обмеження конкуренції на ринку послуг будівництва/реконструкції внутрішніх систем газопостачання.
- (117) Обмеження полягає в тому, що певний рівень як наявної, так і потенційної конкуренції залишається на ринку, але індивідуальна свобода суб'єктів господарювання визначати власну ринкову поведінку знижується в більшій чи меншій мірі, в даному випадку в залежності від дій АТ «СУМИГАЗ».

6.4. Неможливість вчинення Відповідачем таких дій за умов існування значної конкуренції на ринку

- (118) За відсутності ефективної конкуренції на ринку послуг з розподілу природного газу споживачі не мають альтернативних джерел придбання зазначених Послуг.
- (119) За умов існування значної конкуренції на ринку послуг з розподілу природного газу у межах території, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «СУМИГАЗ», коли споживачі мали б можливість обирати надавачів цих послуг, такі дії АТ «СУМИГАЗ»

щодо встановлення необґрунтованих вимог при прийнятті в експлуатацію реконструйованих ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» систем внутрішнього газопостачання були б неможливими.

6.5. Загальні висновки щодо зловживання Відповідачем монопольним становищем

- (120) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (121) Згідно з частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (122) Враховуючи вищезазначене, дії АТ «СУМИГАЗ», які полягали у встановленні необґрунтованих вимог при прийнятті в експлуатацію реконструйованих ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» систем внутрішнього газопостачання, кваліфікуються як порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу природного газу в межах території міста Суми, Сумської області та села Мойка Краснукотського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «СУМИГАЗ», які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку розподілу природного газу, що могли призвести до обмеження конкуренції на суміжному ринку послуг будівництва/реконструкції внутрішніх газових мереж.

7. Заперечення Відповідача та їх спростування

- (123) Листом від 06.07.2023 №70-02/С-2142 АТ «СУМИГАЗ» надіслано копію подання з попередніми висновками у справі № 1/02-42-21.
- (124) 13.07.2023 на офіційному вебсайті Антимонопольного комітету України за посиланням <https://eastmtv.amcu.gov.ua> розміщено інформацію про попередні висновки у справі №1/02-42-21 та повідомлено про дату та час засідання адміністративної колегії Відділення з питання розгляду справи.
- (125) На офіційному вебсайті АТ «УКРПОШТА» за посиланням <https://track.ukrposhta.ua> в мережі Інтернет зафіксовано інформацію, що 14.07.2023 поштове відправлення вручене за довіреністю.
- (126) На подання з попередніми висновками у справі № 1/02-42-21 АТ «СУМИГАЗ» не надало свої заперечення.

8. Висновки у Справі

- (127) Таким чином, доказами, зібраними у справі № 1/02-42-21, доведено, що Відповідач, займаючи протягом 2018 року монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території міста Суми, Сумської області та села Мойка Краснукотського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «СУМИГАЗ», своїми діями, що полягали у встановленні необґрунтованих вимог при прийнятті в експлуатацію реконструйованих ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» систем внутрішнього газопостачання, що могли призвести

до обмеження конкуренції на суміжному ринку послуг будівництва/реконструкції внутрішніх газових мереж, і які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку розподілу природного газу, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

9. Визначення розміру штрафу

- (128) Зловживання монополюним (домінуючим) становищем є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції (пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).
- (129) Відповідно до частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.
- (130) Відповідно до інформації, наданої Північним міжрегіональним управлінням ДПС по роботі з великими платниками податків, наданої листом від 19.05.2023 № 634/5/35-00-04-01-21 (вх. № 70-01/1212 від 22.05.2023), дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку, АТ «СУМИГАЗ» за 2022 рік склав 912 877 тисяч (дев'яносто дванадцять тисяч вісімсот сімдесят сім) гривень, чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – 890 344 тисячі (вісімсот дев'яносто мільйонів триста сорок чотири тисячі) гривень.
- (131) Згідно з формою № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», наданою АТ «СУМИГАЗ» листом від 09.06.2023 № 4001-Ск-7023-0623 (вх. № 70-01/1370 від 12.06.2023), дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2022 рік складає 890 344 тисячі (вісімсот дев'яносто мільйонів триста сорок чотири тисячі) гривень.

Ураховуючи викладене, керуючись статтею 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 № 5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що у 2018 році АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» (ідентифікаційний код юридичної особи – *інформація з обмеженим доступом*) займало монополюне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території міста Суми, Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ», із часткою 100 відсотків.

2. Визнати дії АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» (ідентифікаційний код юридичної особи – *інформація з обмеженим*

доступом), які полягали у встановленні необґрунтованих вимог при прийнятті в експлуатацію реконструйованих ПП «БУДІВЕЛЬНИК-ГАЗ» систем внутрішнього газопостачання, порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу природного газу в межах території міста Суми, Сумської області та села Мойка Краснокутського району Харківської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ», які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку розподілу природного газу, що могли призвести до обмеження конкуренції на суміжному ринку послуг будівництва/реконструкції внутрішніх газових мереж.

3. За порушення, зазначене у пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «СУМИГАЗ» (ідентифікаційний код юридичної особи – *інформація з обмеженим доступом*) штраф у розмірі 68 000,00 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф повинен бути сплачено у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Згідно з частиною восьмою статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до територіального відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржено до господарського суду.

Голова колегії

Юрій ГЛАДИК